

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
Мальований М.І.

« ____ » _____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТОЛОГІЯ»**

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність 242 «Туризм»

Факультет: менеджменту

УМАНЬ - 2019

Робоча програма із навчальної дисципліни політологія для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм». Умань : УНУС, 2019. 16с.

Розробник: к. і. н., доцент Гарбар О.П.

Робочу програму затверджено на засіданні
кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

Протокол від « » 2019 р. №

Завідувач кафедри

« » 2019 р. _____ доц. Машковська Л.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту
протокол від « » 2019 р. №

Голова

Гоменюк М.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 24 Сфера «Готельно-ресторанна обслуговування»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		4	
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних - самостійної роботи студента	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		18	
		Семінарські	
		18	
		Самостійна робота	
		54	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми навчання -
- для заочної форми навчання -

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу є сприяння здобуттю студентами знань про закономірності виникнення та хід політичного процесу; причини, устрій держави: розкриття шляхів використання отриманих знань для вирішення проблем суспільного розвитку.

Мета викладача – відобразити сучасний стан наукових знань про політичні науки, виявити перспективні напрями її розвитку, спираючись не тільки на предметний, скільки на проблемний підхід до вивчення політології.

У результаті вивчення дисципліни у здобувачів вищої освіти будуть сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності:

- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність працювати в команді і автономно;
- здатність використовувати основні поняття і категорії політології;
- здатність користуватись різноманітними методами дослідження політичного процесу;
- здатність аналізувати загальні тенденції розвитку політичного процесу, рушійні сили;
- здатність розуміти специфічні закони політичного розвитку;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку політології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні фахові компетентності:

- визначати проблеми розвитку політичного процесу;
- аналізувати процеси поточного життя;
- проводити порівняльний аналіз розвитку політичного процесу у різних країнах;
- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;
- уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов;
- приймати обгрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях;
- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;
- знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства;
- використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

Програмні результати навчання:

- прослуховування лекцій;
- самостійна робота по вивченню предмета чи підготовка до семінарських занять;
- написання рефератів з обраної теми з доповіддю в групі;
- написання модульних контрольних робіт;
- складання екзамену.
- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних засад розвитку суспільства

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Розвиток політології від найдавніших часів до сьогодення.

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.

Політологія в системі суспільних наук. Предмет політології. Структура і функції політології. Методологія політології. Сутність, структура і функції політики. Політика і сучасний розвиток українського суспільства.

Тема 2. Історія становлення та розвитку політичної думки.

Політична думка Стародавнього Сходу. Політичні ідеї античності. Політична думка середньовіччя, нового та новітнього часу. Еволюція політичних ідей від часів Київської Русі до козацько-гетьманської держави. Українська політична думка нового та новітнього часу.

Тема 3. Політичне життя суспільства.

Політичне життя в структурно-функціональному вимірі. Виборча система. Політичне життя, як уособлення багатоманітності політичних процесів.

Змістовий модуль 2.

Політична влада. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство.

Тема 4. Політична влада. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство.

Влада, як системо утворюючий чинник політичної системи. Основні концепції політичної влади. Форми і механізм політичної влади. Легітимність і принципи поділу влади. Громадянське суспільство, його сутність і основні проблеми формування. Становлення і розвиток правової держави та громадянського суспільства в Україні.

Тема 5. Політичні партії і партійні системи. Громадські організації. Вибори та виборчі системи.

Поняття політичної партії, її виникнення, етапи розвитку. Функції політичної партії. Типологія політичних партій і партійних систем. Становлення багатопартійності в Україні. Партійна й виборча системи в Україні. Громадські організації та рухи. Принципи загального виборчого права та

функції виборів у демократичному суспільстві. Технології організації і проведення виборів. Типи виборчих систем та їх особливості.

Тема 6. Політична еліта і політичне лідерство.

Роль еліти в політиці. Теорії еліт Г. Моски, В. Парето, Р. Міхельса. Сучасна політична еліта України, її відмінні риси та особливості формування. Суть та роль політичного лідерства в суспільстві. Типи лідерства. Політичне рекламування. Імідж.

Тема 7. Політична свідомість і політична культура.

Політична свідомість: поняття, типи і функції. Політична ідеологія. Політична культура: поняття, зміст і функції. Типологія політичної культури. Політична свідомість та політична культура сучасного українського суспільства.

Тема 8. Етнонаціональна політика. Соціально-політичні ідеї і течії у сучасному світі

Етнонаціональні спільноти як суб'єкти й об'єкти політики. Національний суверенітет і політичне самовизначення нації. Зміст етнонаціональної політики та її місце в гармонізації етнонаціональних відносин. Поняття політичної ідеології та її функції. Традиційні соціально-політичні ідеї та течії. Новітні західні соціально-політичні ідеї. Сучасні соціально-політичні доктрини католицизму, православ'я та ісламу.

Тема 9. Конфлікти і кризи в суспільно-політичному житті сучасного суспільства. Міжнародні відносини та зовнішньо-політична діяльність. Україна у світовій спільноті.

Сутність політичного конфлікту. Типологія політичних конфліктів. Основні методи врегулювання конфліктів. Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні. Міжнародна політика: суть, структура, пріоритети. Міжнародні відносини та їх види. Глобальні проблеми сучасності. Основні принципи та геополітичні акценти зовнішньої політики України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усь о- го	у тому числі					ує ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Розвиток політології від найдавніших часів до сьогодення..												
Змістовий модуль 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна Історія становлення та розвитку політичної думки.												
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна	10	2	2	-	-	6						
Тема 2. Історія становлення та розвитку політичної думки	10	2	2	-	-	6						
Тема 3. Політичне життя суспільства	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	-	-	18						
Модуль 2. Політична влада і політична система суспільства.												
Тема 4. Політична влада. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство.	10	2	2	-	-	6						
Тема 5. Політичні партії і партійні системи. Громадські організації. Вибори та виборчі системи..	10	2	2	-	-	6						
Тема 6. Політична еліта і політичне лідерство.	10	2	2			6						
Тема 7. Політична свідомість і політична культура	10	2	2			6						
Тема 8. Етнонаціональна політика. Соціально-політичні ідеї і течії у сучасному світі.	10	2	2			6						

Тема 9. Конфлікти й кризи в суспільно-політичному житті сучасного суспільства. Міжнародні відносини та зовнішньо-політична діяльність.	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12	-	-	36						
Усього годин з курсу	90	18	18	-	-	54						

Теми семінарських занять

№ п/п	Зміст	Години	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Політологія як наука і навчальна дисципліна	2	
2.	Історія становлення та розвитку політичної думки	2	
3.	Політичне життя суспільства	2	
4.	Політична влада. Правова, соціальна держава та громадянське суспільство	2	
5.	Політичні партії і партійні системи. Громадські організації. Вибори та виборчі системи.	2	
6.	Політична еліта і політичне лідерство.	2	
7.	Політична свідомість і політична культура.	2	
	Етнонаціональна політика.	2	
	Конфлікти й кризи в суспільно-політичному житті сучасного суспільства.	2	
	Всього	18	

4. Самостійна робота

1. Окреслити проблеми виникнення та становлення політологічної науки.
2. Розкрити процеси генези політичної науки.
3. Визначити особливості розвитку української політології.
4. Охарактеризувати етапи розвитку національної політичної думки.
5. Проаналізувати соціально-економічні проблеми, які впливають на розвиток політичного процесу.
6. Розкрити механізм взаємодії української всесвітньої політології.

№ п/п	Назва теми	Години	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Громадянське суспільство і політичне життя.	8	10

	14 (С.16-48)		
2.	Людина і політика 2 (С. 124-186)	8	
3.	Етнонаціональні відносини і національна політика. 20 (С. 24-48)	8	
4.	Демократія в політичному житті сучасного світу. 15 (С. 161-164)	8	
5.	Світові політико-ідеологічні доктрини. 16 (С. 190-210)	8	
6.	Політика і мораль. 7 (С.42-56)	7	
7.	Політична етика 15 (С. 314-322)	7	
	Разом	54	

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання являють собою реферати.

Орієнтовні теми рефератів:

Змістовий модуль 1.

1. 1. Політична система суспільства.

1. Система. Види систем.
2. Становлення політичної система України.
3. Функція і типологія політичних систем.

1. 2. Історія становлення та розвитку політичної думки.

1. Українська політична думка ХХ ст..
2. Політичні течії української міжвоєнної еміграції.
3. Зародження і розвиток незалежної суспільно-політичної думки у радянській Україні.

1. 3. Людина і політика.

1. Людський вимір політики і напрями політичної соціалізації особи.
2. Людина як суб'єкт політик і основні параметри її діяльності.

Змістовий модуль 2.

Політична влада і політична система суспільства.

2. 1 Політична система України.

1. Становлення політичної системи в Україні.
2. Магістральні вектори внутрішньої і зовнішньої політики України на сучасному етапі.

2. 2. Громадянські об'єднання і рухи.

1. Права і функції громадських об'єднань і рухів.
2. Класифікація громадських об'єднань.

2. 3. Політика і релігія.

1. Релігія як чинник політичного життя суспільства.
2. Основні моделі взаємодії держави і церкви.
3. Державно-церковні відносини в Україні.

2. 4. Політика і засоби масової інформації.

1. Масова інформація.
2. ЗМІ як четверта влада.
3. Суспільні функції ЗМІ.
4. Суперечності сучасного розвитку вітчизняних ЗМІ.

2. 5. Політична етика.

1. Етичне тлумачення політики: наукові критерії та вітчизняна традиція.
2. Політика і мораль в умовах реформування українського суспільства.

8. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, семінарів, самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи:

- вступ, де дається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання;
- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;
- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;
- конкретне завдання на самостійну роботу;
- відповіді на запитання.

Основні вимоги до лекції:

- високий теоретичний рівень інформації, посилання на законодавчі та нормативні акти, на нові досягнення науки;
- розкриття наукових засад курсу;
- зв'язок теорії з практикою, зосередження уваги студентів на питаннях, які вирішуються у світлі сучасних вимог;
- рекомендації до поглибленого самостійного вивчення тем, необхідних для практичної роботи.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Проводиться, як правило, зі студентами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем

Основні вимоги до семінару:

- продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення;
- визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття;
- проблемна постановка запитань;
- увага до стрижневих питань та логіки їх розкриття;
- постійне керування перебігом семінару, створення атмосфери невимушеності, полемічності й творчої активності;
- стимулювання дискусії;
- забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування;
- орієнтація студентів на подальшу самостійну роботу над навчальним матеріалом тощо.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

У процесі самостійної роботи студенту необхідно вивчити за допомогою рекомендованої літератури весь матеріал, передбачений програмою курсу.

Індивідуальна робота проводиться з метою підвищення рівня підготовки студентів та передбачає додаткове опрацювання навчального матеріалу з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» з кінцевою підготовкою індивідуального завдання у формі реферату за заданими темами.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (залік) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання лабораторних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені

робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; переклад іноземних текстів, встановлених обсягів, підготовка реферативних матеріалів з публікації тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів, розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на одне тестове завдання). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку “FX”, то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов’язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролю і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

У разі отримання студентом за рейтинговим показником оцінки “F”, то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані студентом при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100 бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати 30 балів, що і сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

- відповідь на питання семінарського заняття оцінюються за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок – «відмінно» - 3 бали; «добре» - 3 бали; «задовільно» - 1 бал;
- підготовка реферату (8-10 аркушів із зазначенням джерел інформації) – 1 бал;
- два тестових контролю (по 50 тестових завдань), по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей:
- 90% правильних відповідей – 5 балів; 82-89% - 4 бали; 74-81% - 3 бали; 68-73% - 1 бал; 49% правильних відповідей – 0 балів.

Схема розподілу балів за модулями навчальної дисципліни

Поточний (модульний контроль)									Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3		T4,T5	T6,T7	T8,T9	Tп		
10	15	15		15	15	20	10	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Гарбар О.П. Навчально-методичний комплекс з курсу «Політологія». Умань, 2016. 54 с.

Гарбар О.П. Методичні рекомендації до семінарських занять з дисципліни «Політологія». - Умань : УНУС, 2017. – 26 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Аристотель. Политика. Афинская полития. М., 1997. Т. 4.
2. Бебик В. М. Базові засади політології. К., 2000.
3. Вебер М. Политика как призвание и профессия // Избранные произведения. М., 1990.
4. Гоббс Т. Левиафан. К., 2000.
5. Драгоманов М. Вибране. К., 1991.
6. Локк Д. Два трактата о правлении // Сочинения. 1987. Т. 3.
7. Макиавелли Н. Государь. К., 1990.
8. Монтескье Ш. О духе законов. М., 1995.
9. Платон. Держава. К., 2000.
10. Потульницький В. Історія української політології. К., 1992.
11. Рікер П. Навколо політики. К., 1998.
12. Рудич Ф. М. Політологія. К., 2008.
13. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави. 2-ге вид. К., 1996.

14. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка встановлення, тенденції розвитку / за заг. ред. Ф. М. Рудича. К., 2008.
15. Політологія. Підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. К.: ВЦ «Академія», 2006.
16. Політологія. Навчально-методичний комплекс: підручник. К., 2004.
17. Політологія енциклопедичний словник. К., 2004.

Допоміжна

18. Михальченко М. І. Банг Х. Х. Взаємодія політики і економіки в умовах прискореної трансформації суспільства як предмет соціально-філософського дослідження. К., 1999.
19. Ротар Н. Ю. Форми участі населення у політичних процесах: навч. посібник. Чернівці., 2004.
20. Етнополітичні конфлікти у посттоталітарному суспільстві. К., 2009.
21. Політологія у схемах, таблицях. Визначеннях. К., 1999.
22. Політологія в Україні: стан та перспективи розвитку: збірник наукових доповідей і статей. К., 2000.

Інформаційні ресурси

[політологія - кнуба](http://www.knuba.edu.ua/doc/politic/tek_polit.pdf)

www.knuba.edu.ua/doc/politic/tek_polit.pdf

[Політологія - Електронная библиотека Князева](http://www.ebk.net.ua/Book/political_science/uriy.../zmist.htm)

www.ebk.net.ua/Book/political_science/uriy.../zmist.htm

[Політологія: курс лекцій - Політологія](http://politics.ellib.org.ua)

politics.ellib.org.ua > Політологія